

LIGET

2021-4
április

TARTALOMJEGYZÉK [XXXIV. évfolyam 4. szám]

Handi Péter TÖREDÉK	4
Ács József FADAL	6
Nacsinák Gergely András MIÉRTTELEN	8
Boda Magdolna AZ EPERFA ALATT	16
Lendvai Zalán SNAPCHATRŐL PÁR SORT	18
Taizs Gergő <i>Üvegidő</i> című kötetéhez	
Nacsinák Gergely András ÖTVÖZET	20
Cselik Ágnes IDŐZÉS	24

MINDEN KIS NESZ	
Vörös István A FÜL	32
Taizs Gergő OPHELIA ÁLMA	35
Dobosi Bea HAJÓPADLÓ	37
Kállai Katalin CSATA UTÁN A LEGFÁJDALMASABB	44
Simon Tamás SZÁZFORINTOS	46
Csongor Andrea SZEMBEN AZ ÁLTALÁNOS FORGALOMMAL	50
Kapitány Máté HÁBORÚ	52
Szabolcsi Viktória IKTSUARPOK	58

Kiadja | Liget Műhely Alapítvány
1122 Budapest, Kissvábhegyi út 4-6.
info[kukac]ligetmuhely.com

ISSN 1789-4980

Alapító szerkesztők | Levendel Júlia, Horgas Béla
Felelős szerkesztő | Horgas Judit
Tervezőszerkesztő | René Margit
Főmunkatárs | Szirmai Panni
Olvasószerkesztő | Bognár Anikó
Tudományos lektorok | Kiss Lajos András, Victor András

Handi Péter

TÖREDÉK

2021-04-03 | VERS

Töredékeimben is egész vagyok,
gondal összeállítható.
Fényezett cseréplétem darabjait
talán felsepri az idő, valaki levesz a lapátról,
asztalra rakosgat, fölém hajol, mint
összerakható kocka-rejtvényt
próbál megfejteni.

Némely kockák talán
nem illenek egybe.
Mélázik felettem a rakosgató,
ide-oda tesz, próbálkozik, de
a bal szem folytatása
egy lábujj, vagy egy fél fej
teteje a térdben folytatódik.
Podagrás, hajlott öregemberek
türelme kell az újra-léthez
– de meglehet, hogy csempe-testem
végül hajnali kukák hulladéka lesz.

kép | unsplash.com

Ács József

FADAL

2021-04-09 | VERS

szűk ég alatt fabábukat rángat a szél
a drótok helyén
a sok kis lyukon átsüt a nap
a bódében én
makacs fejemen piros sapkával
úgy táncolok
észre sem venni benne a temérdek
gyakorlatot
hej pedig táncolni sosem tanultam és
nem is fogok
de ebben a télben pénzt keresni csak
ezzel tudok
idegeneknek mondom verseimet
régi nyelven
csak kihűlt tekinteteiket nehéz
elviselnem
szemem hunyom karom tárom amíg
megengedik
ruhámat rángathatják röhöghetnek
szabad nekik
hogya rám unnak ledobnak a hídról de
fából vagyok
hát a mocskos folyó színén szépen
fennmaradok
csukott szemmel túrók a vizet és többet
nem szólok én
gazdám festette égbolt van szemhéjam
belső felén

kép | shutterstock.com

Nacsinák Gergely András

MIÉRTTELEN

2021-04-06 | ESSZÉ

Úgysem fejt meg soha senki, miért épp a rózsák.

Sub Rosa, *A rózsza neve*, Borges *Mélységes rózsája*, a rózsablakok, *Rózsaregény*, a rózsakeresztesek. Megörököltük vajon ezt a sok rózsát egy régen feledésbe merült antik kertből, vagy csakugyan titokzatos virág ez, titokzatosabb a többinél? Persze az

is lehet, hogy évszázadokon át annyi titokzatosságot olvastak már ki a rózsából, hogy neki magának semmi titka nem maradt, lehámlik róla minden jelképesesség, így csupán egyetlen, megválaszolhatatlan kérdés adódik, ami egyúttal a legnagyobb titok is: hogy mindennek ellenére miért még mindig a rózsza. Talán mert ez a sok sejtelem, ez a sok betű valahogy leperreg róla, és soha nem tud egészen önnön szimbólumává lenni: egy-egy szirma érintetlen marad. A sok szóbeli rózsza és szó-virág, a költők és misztikusok minden erőfeszítése dacára sem volt képes teljesen lemagyarázni róla a szépséget. Más jelképek ennél kevesebbtől is kifakultak. A rózsza kibírta. Úgy mondtak el róla minden mondhatót, hogy meg sem karcolták benne a mondhatatlant. Sokat lehet írni arról, írtak is, miért épp a rózsza. Kultúrhistoriai, botanikai, eszmetörténeti válaszok regimentjét felvonultatva. És soha, senki nem fogja tudni megmondani, hogy voltaképp miért.

Hát ezért.

Die Rose ist ohne Warum.

Sie blühet, weil sie blühet.

Sie achtet nicht ihrer selbst,

fragt nicht, ob man sie siehet.

– írja szokásos tömörségével az arkangyali vándor, Angelus Silesius. ^[1] A rózsza tehát „miért nélküli”. „Miérttelensége” már önmagában elég ok, hogy csodáljuk. Semmi oka, hogy jelképpé legyen, tulipánnál, százszorszépnél, jázminnál, mirtusznál, nefelejcsnél, de még a metafizikus hajlamú liliomnál is előrébb való, semmi az égvilágon nem predesztinálta erre. Nem tudni, miért. A kérdés nem tehető fel. Virágzik, mert virágzik.

Épp elég ok a miérttelenség, hiszen minket a miértek fájából faragtak: olyan szerzetek vagyunk, akik csupa miértből állunk össze, úgy-amennyire. Csontunk, húsunk, a koponyánk belseje csupa miérttel bélelve. Napjaink leghúságesebb társa, legkotnyelesebb kibice, egyetlen transzcendens kérdőszavunk. *Transcendo*, vagyis átlépni: a meddigre, mikorra, kicsodákra és micsodákra, de még a hogyanra is javarészt kielégítő válaszokat lehet találni a természetes észjárással, a természeti világ keretei közt. A „miért” viszont – „mi okból” vagy „mi célból” értelmében egyaránt – már átvezet vagy átvezethet máshová: spekulációk, remények, félelmek és egyéb egzisztenciálisan terhelt állapotok ingoványos földjére. A miért az istenek felségterülete. Végleges választ itt talán nem is találni rá. Mégis, mindig és újból megpróbálkozunk vele.

röppályátlan létezés

Ez volna a rózsa; nem a növény önmagában, hanem a megpillantott rózsa: nem a válaszról mond le, de még a kérdésről is. Nekünk, akiknek a *miért* jelenti a cselekvéshez, gondolkodáshoz, és

egyáltalán: a reggelenkénti fölkeléshez szükséges üzemanyagot, és csakis akkor vagyunk képesek hatékonyan létezni, ha legalább mondvacsinált okoktól ideiglenes célokig tartó röppályán mozoghatunk, mint holmi lövedékek – nos, a mi szemünkben a miérttelenség: az okok torkolattüze és becsapódás kényszere alól felszabadult, röppályátlan létezés lehetősége úgyszólván maga a Paradicsom. *Sie blühet, weil sie blühet.*

Mi a különbség a megpillantott és a meg nem pillantott rózsák között? Semmi a világon, rózsaszempontból legalábbis. Tökéletes(nek vélelmezett) létezéséhez nincs szüksége nézőre. Nekünk, bezzeg. A rózsák, már csak kézenfekvő biológiai okokból sem jelentheti ki önmagáról: be szép vagyok, milyen szép töretlenül létezem. Így ússza meg a poklot. *Sie achtet nicht ihrer selbst* – nem figyel magára. Nem látja magamagát. Mi ellenben mást sem teszünk, sőt, inkább az a helyzet, hogy ha nem figyelünk kellőképp oda, nézzünk bárhová, semmi mást nem látunk, mint saját magunkat. A másik tekintetében sem a másikat keressük, hanem öntudatlanul is a magunk tükörcképét, az apró, ismerős alakot a szembogár éjszakájában, míg saját szemünk éjszakáját a másik túrja fel önmaga képe után. A meglátott és meg nem látott rózsák ellenben: ugyanaz. A látott és a nem látott ember viszont sohasem. A pillantás „metsz és alakít”: ha nincs más néző, megtesszük közönségnek jobb híján vagy Istent, vagy önmagunkat.

Hasonlóképp, csakis a mi számunkra adódik különbség a megpillantott és meg nem pillantott rózsák közt, hisz a rózsák, az emberrel ellentétben *fragt nicht, ob man sie siehet*. A rátekintés szüli a kérdést: azt a bizonyos miértet. Ha valaki kívülről szemléli a dolgokat, az kérdez. Ha önmaga az a kívülről szemlélt dolog, akkor is. Addig kérdez, míg kívül van. A rózsák bezzeg soha nincs kívül, centruma nem eshet kívül önmagán. Hogy is írta Rilke a *Nyolcadik Elégiában*?

„Ezt hívják sorsnak: mindig szemben, és más semmi, szemben állani örökké!” [2]

Aztán:

„Mi meg: nézők csak, mindig, mindenütt, milderre rátapadva, s ki nem törve!”

Az ember számára tehát nem ugyanaz a kettő: a megpillantott és a meg nem látott rózsá. Mert az elsőhöz, mint minden egyébhez, ami szemünk elé kerül, már rendelhető kérdés. Már a szavak kerítőhálójába fogható. Rilke első francia nyelvű versciklusa, a *Les Roses* is csupa kérdés: huszonhét versnyi kérdés, válasz nélkül. Ha már odáig nem jutunk, hogy miérttelen éljünk, a válaszkényszertől legalább hatalmunkban áll megóvni magunkat. Vagy a rózsát.

*„Ne parlons pas de toi. Tu es ineffable
selon ta nature.”*

– tanácsolja a ciklus XVI. darabjában Rilke is. „Szó se essék rólad. Kimondhatatlan vagy – természeted szerint”. Még jobb meg sem látni, hogy a szó, mely hajlamos rögtön kérdéssé válni, elkerülhető legyen.

Mindebből az következik, hogy csakis a meg nem látott rózsákat érdemes keresni.

Azt viszont hogyan.

*A rózsza, melyre most külső szemed esik,
öröktől fogva az Istenben is virít. [3]*

– ez Silesius megoldása. Ha ránézel, tudd, hogy alapvetően nem az itt és mostban létezik a látott, ahogy az számodra alighanem magától értetődne, hanem úgy, amihez nem rendelhető se kérdés, se válasz. De talán még tökéletesebb megoldást talált Borges, aki rózsáját egy vak költő és misztikus, a Nisapuri Attar kezébe adja, aki „hangtalan szavakkal”, azaz csak gondolatban – vagy még úgy sem – beszél ahhoz, akit nem lát – látás nélküli nézéssel illet –, alighanem mindkettejüket megmentve ezáltal:

*„Kezemben zsenge szirmod. Az idő
hajlít kettőnket, mit se tudva rólunk,
ez eldugott kert késő délutánján.
Könnyű súlyod nedvesen csügg a fényben.
Szüntelen ömlő tenger illatod
már hanyatló, öreg arcomba tódul,
mégis messzebb vagy tőlem a gyereknél,
aki álmában látott valaha,
vagy egy reggel tán épp ebben a kertben.
A nap fehérsége lehet tiéd, vagy
a hold aranya, vagy talán a kardél
bíbor villanása a győzelemben.
Én vak vagyok és tudatlan, de látom,
hogy sokféle az út. Minden dolog
végtelen sok dolog. Te zene vagy,
egek, paloták, folyók, angyalok,
mélységes rózsza, meghitt s végtelen te,
kit az Úr megmutat majd holt szememnek.” [4]*

1. „A rózsza nem kutat, virágzik, mert virágzik,
nem tud magáról és nem kérdez s nem vitázik.”
(*Szabó Lőrinc ford.*)

„Miért a rózsza? Csak.
Virágzik, mert virágzik,
Nem kérdi, hogy van-e,
s hogy látszik vagy nem látszik.”
(*Tatár Sándor ford.*) ↑

2. Keresztury Dezső ford. ↑

3. Szabó Lőrinc ford. ↑

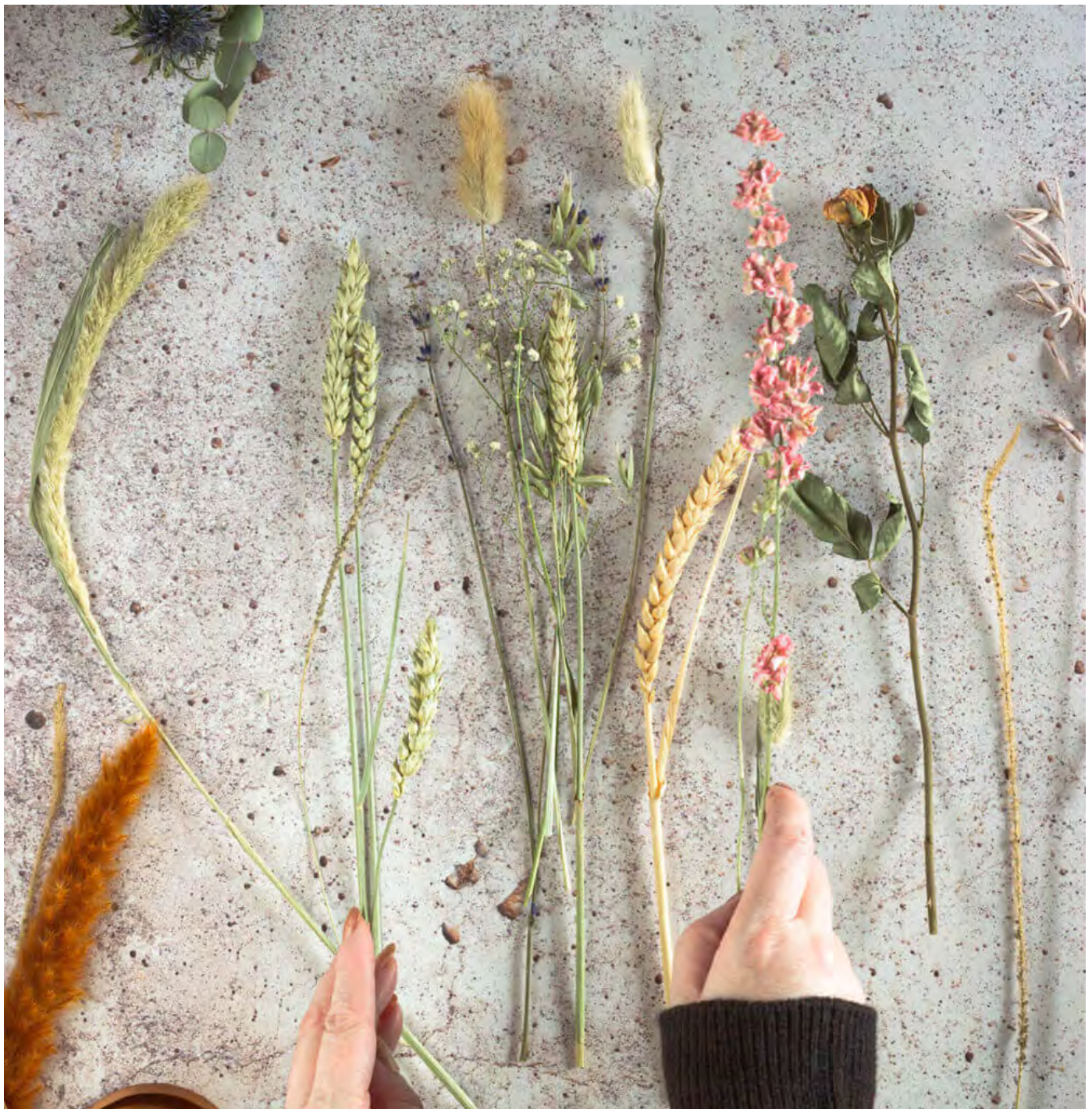
4. Somlyó György ford. ↑

kép | unsplash.com

Boda Magdolna

AZ EPERFA ALATT

2021-04-07 | VERS

bokámnál kiégett fűcsomók

ülök a ház előtti padon
vagy csak gondolom
holnap összekötözöm a retket
és a zöldhagymát
kifejtem a borsót
vízzel töltött dunsztosüvegbe
gyűjtöm a krumplibogarakat
kitakarítom a tyúkólat
fölsöpröm az udvart
és számolom a napokat
figyelem mikor jönnek értem

csend most olyan mint a kút
fedetlen
arcom tükörképe nem válaszol
de látom a vízen
a fönnszálló repülőgépet
átlövi csíknnyíllal az eperfa ágait
minden bennem volt már régen
a boldogság és bánat is
csak folyton egymásba kenődtek
mint lekvár a vajjas kenyérbe

holnap is itt ülök
a ház előtti padon
tudom

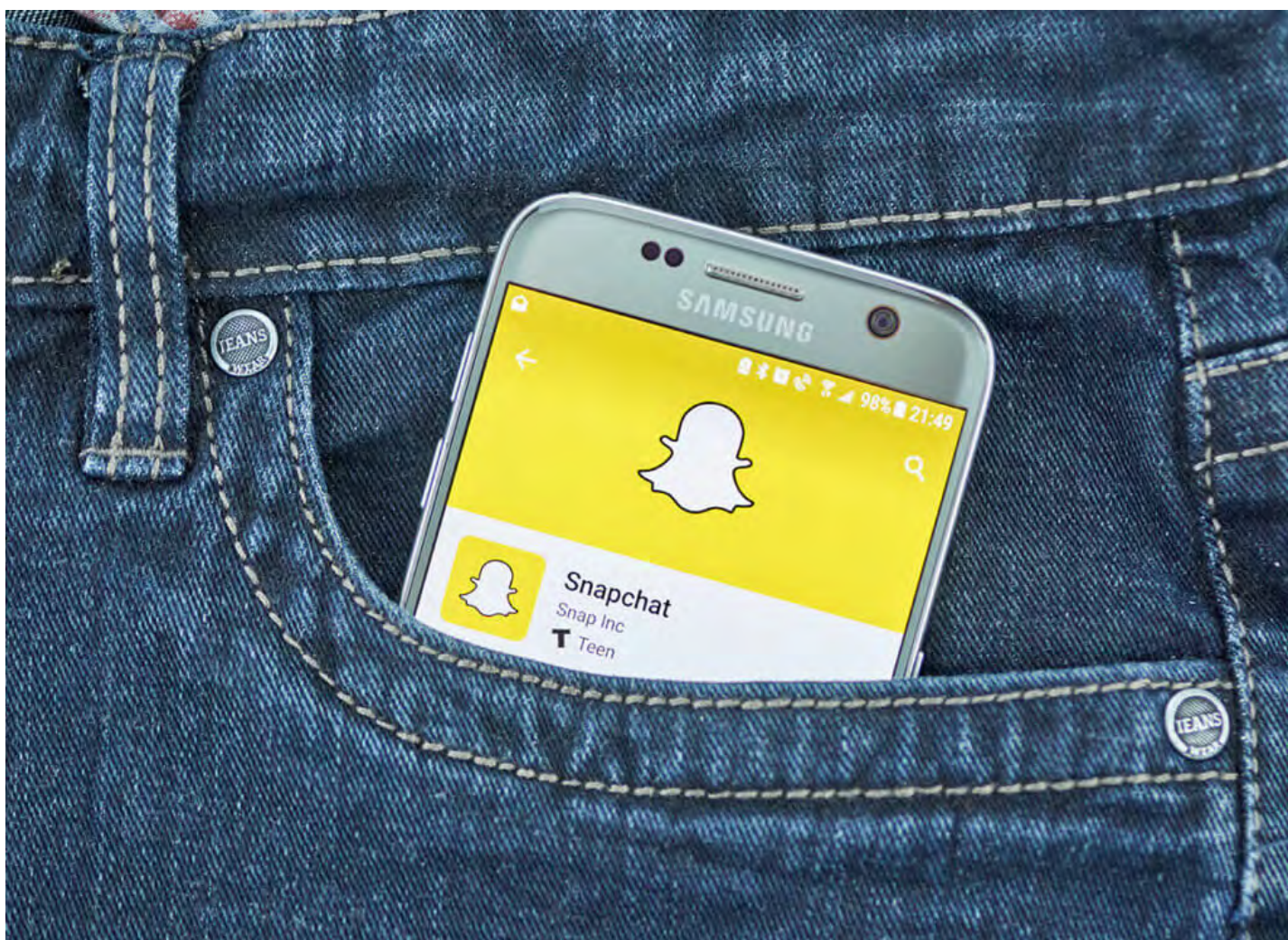
és nézem ezt a száraz fűcsomót

kép | Michelle Henderson, unsplash.com

Lendvai Zalán

SNAPCHATRÓL PÁR SORT

2021-04-23 | VERS

A sárga és piros fények
zárt fájlként csukódnak
tudatalattim felett,
ez a bájtokban mért szoba
ablaktalan, kijáratát már

vörös téglafal választja el.
A valóság mindenkinek mást jelent.
Pár napja váltunk csak
egymással streakeket, de
a cipősdoboznyi fotóból
már tudom, mikor sírsz,
az utolsó jó éjtet kinek írod,
a hangod vékony,
azt a számot ismerem én is,
mellénk jársz atlétikázni
kedd, péntek hatkor,
és te is tudsz rólam mindent.
Szinte együtt vagyunk.
Tudod, hogy napok kérdése,
és szembejövök veled az utcán,
de majd nem köszönünk, mert kilétünk
mindkettőnknek homályos
pixelmassza, így megegyezhetünk:
Jobb, ha nem bolygatjuk a rendet.

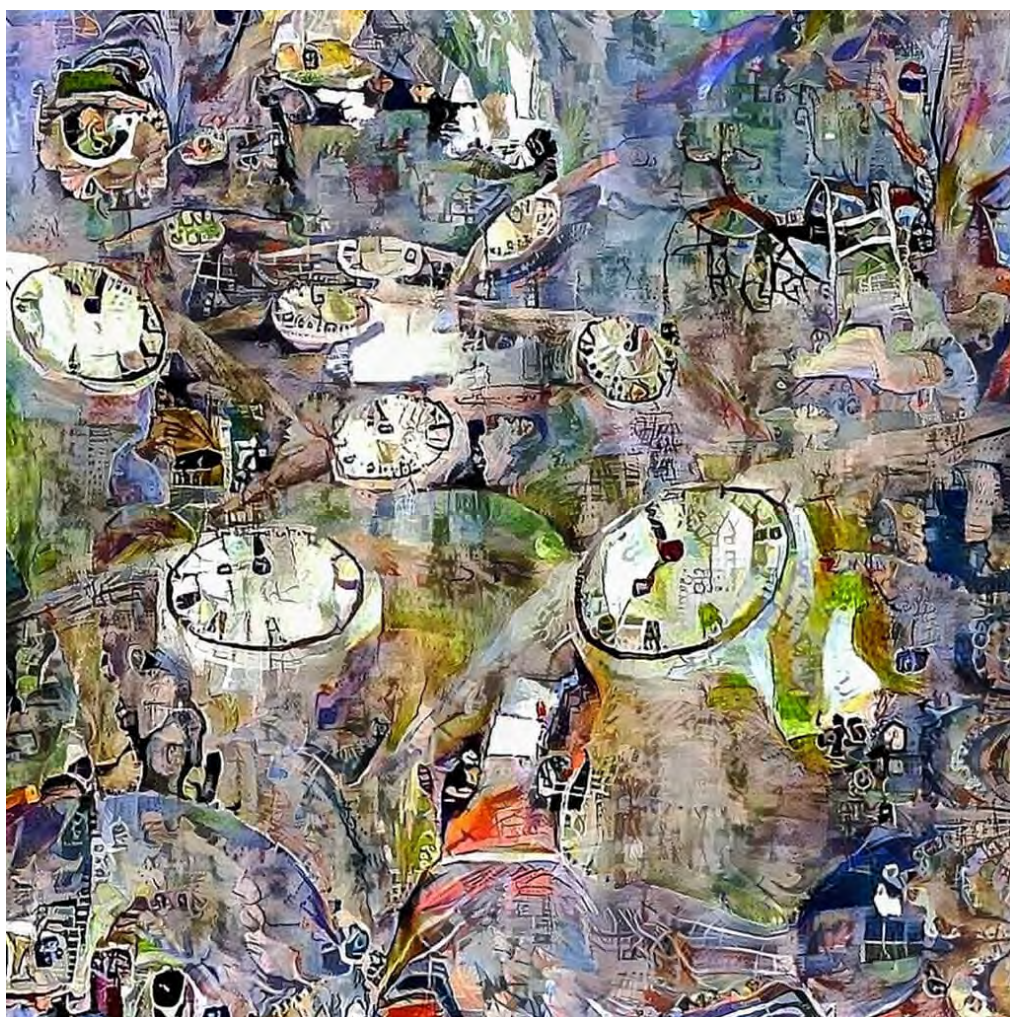
kép | shutterstock.com

Nacsinák Gergely András

ÖTVÖZET

TAISZ GERCŐ ÜVEGIDŐ CÍMŰ KÖTETÉNEK NYITÓ VERSÉRE

2021-04-01 | AJÁNLÓ, JEGYZET

A dermedő jelen a most viaszából font keret:

semmi nincs készen, semmi sem adott: ez a pillanat, az „épp most” az egyetlen (jobb szó híján) valós, az egyetlen cél és az egyetlen ok; a jegecesedő „ez itt” – előbb még képlékeny, utóbb már meglágyult, illatos, felfénylő; amorfból amorfba, hiába köt meg a forma egy időre, éppúgy szétmállik ez is, mint a szó mállik szét, a versből kikerülve,

ahogy anyaggal szövi át és tölti föl a teret

a lomha enyészet,

mi más: hiszen ha minden, ami lett, ott és úgy maradna, mert nem akar odébbállni, mi mást lehetne tenni, mint ordibálni: hogy múljon el végre, táguljon innen, mert hely híján marad minden készülődő pillanat, és eldugul a létezés, mint a csap; elvégre indulás és megérkezés finom egyensúlyán áll vagy bukik ez az egész, és kellő időben üzemanyaggá lesz, ami enyészett – hisz éppen

úgy az időöntődében

nyer formát mindaz, ami van:

tűzórák tehát, azok volnánk; viasztestünk épp, hogy megszilárdul és máris áthévül a lángtól, így méri ki az időt hamvadásunk, és legfeljebb sejtjük, e pislákolásnál miféle csuhás szerzet körmöl és miféle krónikát, bár, hogyha nem vigyáz, körmére ég azért a most:

az olvadás-

ponton túl egymásra rakódó rétegek,

az irányok, majd a nemlét viszonylagossága,

mint a gyertyatestet széthordó láng,

és az abból kinőtt kormos hiány,

igen, a füst; amely csendben és észrevétlen rakódik le most is éppen a mindenség ódon boltozatán: ez marad – hacsak a csuhás irománya nem mond el valami igazabb, vagy talán csak hihetőbb, mert szebb változatot miránk, ha ugyan van könnyörület benne az iránt, aki szilárdul és olvad, fogy és világít, egyre olvad és egyre szilárdul, kormot és világosságot lehelve magából,

amit

*foltosra koptat az elmúlás közönye, hogy
kihazudjon belőle pár porózus pillanatot,*

melyekért megéri; úgyis csak efféle szemcsék peregnek szét: tessék, csak győzzék
összeszedni őket, mert ki tudja, hátha; hátha e morzsányi időközökben, az elmúlás
diktálta közönyben oldva maradhat valami épp csak megfogható; nincs is rá szó, csak
annyi, hogy:

*mégis – a teljesség igényével vagy anélkül –
annyi bizonyos, ha mindeddig nem volt kanóc,
se szikra, se fénylő felismerés,*

(pedig az is lehet, hogy volt, talán nem is kevés)

ez itt annak a helye,

ama porózus pillanat felfénylő heve,

hogy majd lesz.

kép | shutterstock.com

Taizs Gergő | Üvegidő

Cselik Ágnes

IDŐZÉS

TAIZS GERGŐ: ÜVEGIDŐ CÍMŰ VERSESKÖTETÉRŐL

2021-04-10 | ESSZÉ

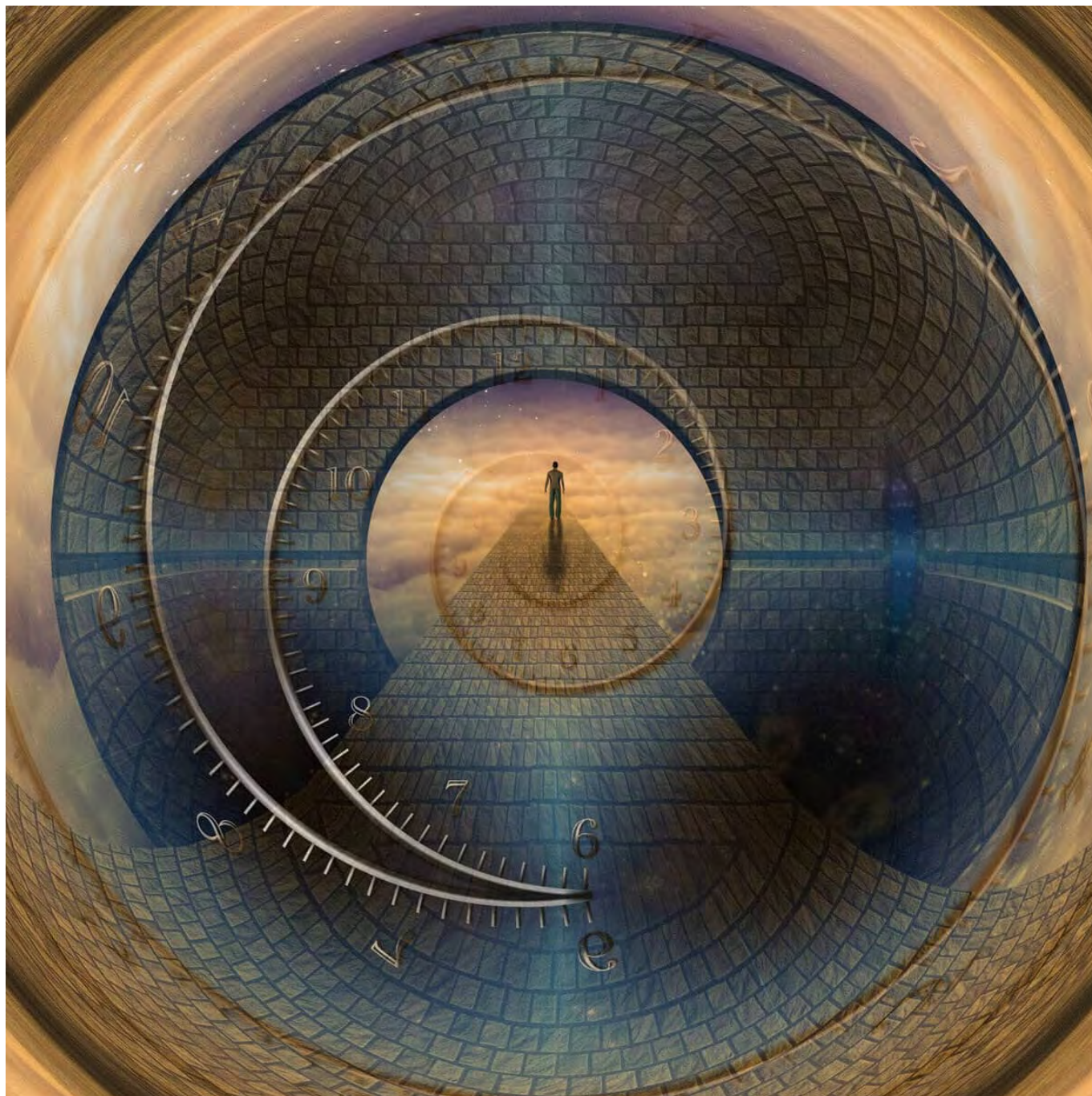
Taizs Gergő úgy alkot kortárs lírát, hogy fejet hajt a magyar irodalom nagyjai előtt, pajkos mosollyal kacsint, és közben huncutul grimaszol az olvasónak. Játszik Ady Endre modorában (*A habok zokéja*, *Fehér csönd*), parafrazeálja, ugyanakkor saját gondolati lírájához igazítja Babits hangját (*Nyárvégi*, *Deus ex*, *Fanyűvők*), felvillantja Pilinszky János világát (*Utórezgés*) és versei közé csempészi Radnóti Miklós költészetének emlékét (*Határtalan égbolt*, *Törésvonal*). Ám mindeközben leginkább József Attila költőisége sejlik fel a kötetben.

Pályakezdő költő kötete az **Üvegidő**, mégis érett, kiforrott lírát mutat. Taizs Gergő tehetsége átsüt a lapokon, és szerencsére távol van a céltalan feltűnősködéstől. A kötet nagyszerűsége többek közt abban rejlik, hogy teljes természetességgel, anyanyelvi szinten használja és újítja meg a magyar lírai hagyományt.

Taizs Gergő verseiből szemezgetek „*a teljesség igényével, vagy anélkül*” (Időöntöde), ahogy a költő mondaná, de mindenképpen szubjektív szempontok szerint.

laza asszociációk

A *Mire kiástuk* a meglepetések verse. Az eleje egy axióma, aminek kifejtése a várakozások ellenére elmarad, hiszen a mondat folytatása nem kapcsolódik szervesen a felütéshez. „*Ha nincs idő, a létezés törékeny, s bár nem vártunk vendéget / ebédre, mi mégis a régi módszerekkel készítettük fel / a terepet az érkezésre...*”; amiből nem derül ki, hogy kinek az érkezését várja a társaság ásóval, kapával, nagyharanggal, csákánnyal, komoly, megerőltető földmunkával, és mindennek mi köze az ebédhez és a létezéshez. A laza asszociációkkal szervezett gondolatmenet vége prizmaszerű, itt is, ott is jelenlévő, megsokszorozott énélmény, amely a szokatlan és szinte elképzelhetetlen helyzetből meghitt – bár cseppet sem kevésbé abszurd – hangulatban oldódik fel: „... *ebédde/ várnának.*”

A *Mire kiástuk* otthonos hangulatával szemben az *Önarckép* olyan, mintha egy fáradt, öregedő színész a fellépés végén lemosná sminkjét, ami alatt a megállíthatatlanul múló idő nyoma látszódik. Csakhogy itt a versbeszélő nem a sminket távolítja el magáról, hanem gondos előkészületek után „*letörli saját arcát*”, majd „*újrafogalmazza a jelenléte*”, ami értelem nélküli, kiüresedett frázisok monoton ismételtetéséből áll. Ez az az önarckép, amit mindannyian láttunk már, de nem szeretünk nézni. Hasonló önelutasítás fogalmazódik meg *A dolgok elromlanak, ez a dolguk* költeményben is: „*Magamba költözöm, de lakhatatlanná váltam. / Máshova most nem mehetek. Túrni*

kell – feltételezem." Kényelmetlen, ugyanakkor felszabadító ilyen tömény önundorral szembesülni – egészen biztos, hogy a vers olvasója is érzett már hasonlót. Ilyen titkokról ritkán nyilatkozik meg az ember, de itt áll feketén-fehéren, és magunkra ismerünk, még akkor is, ha megfogalmazni persze nem tudnánk.

A *Holttér* egyszerre szól a térről és az időről, a tapasztalásról és a felismerésről: „*Azt mondtad, a holttérben történnek / az igazán lényeges dolgok, / a feltételezés vakfoltja mögött, / hogy valóban ott rejtőznek a takarásban, a látószögön kívül, / tapintható távolságban, az észlelésből / nyíló fekete lyukak peremén, / kiszámíthatatlanul.*" A határmezsgye, a bizonytalan, a felolvadó kontúrok ideje és tere az, ami a felismeréseket és a meglátásokat eredményezi. Ugyanaz a cseppfolyósság és kiszámíthatatlanság lehetőséget ad a szépségre és a szabályok újrafogalmazására is, ahogy az *Elcsendesülés* fogalmaz: „*A nyúlékony árnyak / lassan elöntik a kertet, / megszűnnek a formák, / de még éppen tapintható / a párhuzamos ellentétekből / születő szintézis, ahogy egyensúlyra törekszik / és helyére zökken / minden törvényszerűség.*"

A *határtalan égbolt* hangvétele Radnóti *Hetedik eclogájának* hangján szól, míg a csillagrendszer és az űr-mező József Attila-i szimbolikája a versbeszélő végtelen magányának plasztikus megjelenítése. A vers befejezése hódolat Radnóti Miklósnak:

„*Így élek. Kisbolygóként pár hexameterben. / Benned visszhangzó céltalan aszteroid. / Szűkre szabott az időnk. Becsapódás, ennyi jutott csak: / gondatlanságból elkövetett szerelem.*"

A *Törésvonal* Radnóti *Erőltetett menetét* idézi, bár sem a pontos forma, sem a konkrét tartalom nem egyezik Radnóti alkotásával. A versek úgy dialogizálnak egymással, hogy konkrétumok szintjén alig tetten érhető, mégis napnál világosabb a párbeszéd. Taizs Gergő verse a középszerről – „*térdig / a középszer sarában*" –, az eltávolodásról és az elmúlásról szól elemi erővel, és ettől a költőiségtől sem középszerűnek, sem távolinak, sem múlandónak nem tarthatjuk a szerzőt és a művet.

kiforrottság

Babits Mihály költészete nagyon hangsúlyosan jelen van a kötet első egységében, ezzel mintegy modern *Levelek Iris koszorújából*-érzést kelt az olvasóban. A két kötet kétségkívül hasonló a témák sokfélesége és a publikum elé lépő költő kiforrottsága tekintetében. A *Fanyűvők* Babits *Régi szállodájának* hátborzongató rejtélyében a lambéria alatt oszladozó hullán minden bizonyal lakmározó férgek képét tágítja egyetemessé: „*A tudat fényesre csiszolt deszkái alatt / fondorlatos férgek masíroznak.*”, a *Nyárvégi* Babits *Esti* kérdésének újrafogalmazása, a „*csermelyként csörgedező örök idő*” formába öntésének kísérlete, a *Deus ex* zsoltáros hangvétele pedig *Jónás imájával* rokonítható.

Taizs Gergő költészete mégis leginkább és elsősorban József Attila lírájának örököse. József Attila külvárosi, mai szemmel minden bizonyal lakótelepi, nejlonszemétbe fulladó (*Szélnek eresztve*), kietlen, csillagközi magánya jelenik meg a versekben. A Taizs-versek többször előbukkanó, zárójeles, összefoglaló utolsó versszaka is az *Óda* kétségbeesett, rapszodikus mámorából kijózanodó *Mellékdalának* kései leszármazottja. Taizs számára meghatározó József Attila égbolt-szimbolikája: a rideg, elutasító csillagrácsok az *Üvegidőben* bolygóközi úrré tágulnak. Bolygók, égitestek, gravitáció, fizikai törvények vissza-visszatérő motívumok, amelyek egyaránt szolgálják a világ állapotának és az egyén szubjektív életérzésének plasztikus ábrázolását. A *bezártság anatómiája* felütésében a napfelkelte természetes vörösében a sebzett világ állapota elevenedik meg: „*Precíz bemetszés az ég alján, / az átázott textúrából vörös / fény csöpög a tájra.*”

Több remek vers nemcsak az egyértelmű utalások és motívumok szintjén – „Egyedül ülök a rakparton veled, / csavargatjuk ruhánkból a vizet” (A becsapódás morfológiája) –, vagy a gyönyörű metaforák által – „olajba mártott szivárványszag” (Köpönyeg) –, hanem a versekből kibomló Taizs-féle világlátás és viláértelmezés szintjén is József Attila költészetének jelenkori utódja. Példaként a következő verseket sorolom, mint szinte egyértelmű bizonyítékokat: *Szélnek eresztve*, *Köpönyeg*, *Bújik*, *A becsapódás morfológiája*, *A bezártság anatómiája*, azonban az állítást az *Üvegidő* egészére nézve is igaznak tartom.

vizelés közbeni filozofálás

A súlyos, nehéz témák – elmúlás, bomlás, elválás, magány – mellett Taizs Gergő játékos lírikus is. Játszik a hagyománnyal, játszik a transzcendenciával, és élvezettel

profanizálja az emelkedett fennkölséget. *A kerti törpék jajgatása* vizelés közbeni filozofálás – slicc le, slicc fel – a giccses kerti törpék (és a talán nem olyan giccses egyén) kozmikus magányáról az alapvetően ellenséges világban.

Az *Üvegidő* kötetben belül négy ciklus különül el. A *Mégsem szilárd* ciklus a gomolygó, törékeny idő és a költészeti hagyomány felvonultatása, az *Önmagába hömpölyög* ars poeticák ciklusa, a *Látszólag mozdulatlanul* a reménytelen, esetleges szerelem és élet, valamint az elválás, elmúlás egysége, míg a *Megfejtí magát* egyfajta kosztolányis *Bús férfi panasza*, az emlékek, emlékezés, búcsúzás és búcsúztatás verseit tartalmazza.

Az *Üvegidő* cikluscímeinek összeolvasása a záró négysoros, címadó *Üvegidő* vers corpusát teszi ki:

*Mégsem sziklaszilárd:
önmagába hömpölyög.
Látszólag mozdulatlanul
megfejtí magát.*

A kötet címadó és záróverse, az *Üvegidő* és a beköszöntő költemény, az *Időöntöde* gondolatilag és a motívumok szintjén is összetartozik, a kagylóhéj bezárul, kész az idő egésze, a kéz a rohanó habok után kap, és tenyerén megmarad pár buborék: miniatűr végtelen.

Taizs Gergő játékossága játékra hív, zárásként rendhagyó módon verssel köszöntöm a költőt.

Hommage á Taizs Gergő

*Mint alvadt vérdarabok
úgy hullanak eléd a bolygóközi*

*csöndek, pördülnek, csattognak,
forognak a hiányok, pattog a tér,
mint halom hasított fa, reped az idő,
a tükörből rám köszönt a magány.*

kép | shutterstock.com

Taizs Gergő | **Üvegidő**

Vörös István

A FÜL

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-11 | MINDEN KIS NESZ, VERS

Kusza ábrák, lemoshatatlan
matricák, tekeredő indák,
növényi rostok, kacsok,
tapadókorongok, kéregdarabok,
hazugságfonadék,
gyanúsálak, drótok,
huzalok, vezetékek,

idegpályák, zsinórok,
kapcsolatok ránganak végig,
viszik az elektromos
impulzusokat, fotonok ügetnek,
csöveken víz folyik,
vér, tej; olaj löttyen ki,
indulat szaggatja a televényt,
a növényi, állati, gépi zűrzavart,
sugárzások, éterben terjedő
vírusok falnak föl, visznek
eddig nem is létező betegségeket,
szél hoz híreket, löködi az ablakot.
Nem tudsz elég távol menni,
hogy hullámaival, fémleveleivel,
acéltüskéivel utol ne érjen,
beszédből burjánzik ki,
telefonon jelentkezik be,
már rég nem a falnak van
füle, hanem a levegőnek.
Akárhová mész, csupa fül.
Az utcasarok mögött fül. A templom
tornyán két nagy fül, az autók
visszapillantója: fül. Az emberek feje
helyén fül, a szíve helyén fül,
az arca helyén fül, csak a fülük
helyén nincs semmi.
A semmi: fül, bár nem azt
hallja, amit kéne. A valami
két fül. A minden: titokzatos
fül-háromság. Mindent
tudhatnak rólad, te is
tudhatsz mindent, ha mered.

Nyúlfülek, disznófülek, elefántfülek,
farkasszem, a szél füle, a hegyek
füle, folyók szigetre emlékeztető füle.

Az egyikben ezüst fülbevaló.

A másikban aranykarika.

Kondenzcsíkokból nyaklánc fűzve,
úgy lógnak róla le a repülő,
mint nagy zafírok és gyémántok.

Egy piercingben lehallgató készülék.

kép | shutterstock.com

Taizs Gergő

OPHELIA ÁLMA

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-22 | MINDEN KIS NESZ, VERS

Messzire kerülsz a zavaros felszíntől.
Megfontolt vagy. Nem kapkodszt. Levegő
után. A kiszorított víz súlya merő teher.
Merülés közben nemcsak a fény, a hang is

tompábbnak hat. Mintha búra alatt. És velük
fakul minden más. Hullámverés, harangzúgás,
szitokszavak, meddő imák. Új közeged nem tűr más-
salhangzót. Mondatok helyett iszapos hümmögés

ülekszik beléd. Nézed az idő pikkelyes bőrét,
eleven teste fékezhetetlen. Percek siklanak, órák
talán. Majd a kerek csend, minden szögletes ellen-
tété. És a lebegés. A hínárzöld feloldozás.

kép | Pablo Vidal, artsandculture.google.com

Dobosi Bea

HAJÓPADLÓ

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-15 | MINDEN KIS NESZ, NOVELLA

A Papuska halálát megelőző héten földöntúli árnyak jelentek meg az utcakövön. Úgy változtatták az alakjukat, mint az amőbák: kinyújtották apró állábukat, felkúsztak a villanyoszlopokra, a házfalakra, a temetőkapura. Résztvételenül bekebelezték a

ravatalozót. Délben kövér pelyhekben eleredt a hó.

Papuska teájában fakóbarna vonalak örvénylettek. Mamuska úgy nézte őket, mint aki ki akarja olvasni belőlük a jövőt. Az ajtó üvege előtt meglebbent a pertlin lógó csipkefüggöny, amikor bevitte a tálcát a nagyszobába. Az öreg hajópadló megnyikordult, a porcelán csészealjon csilingelt a kiskanál.

leszegett fejjel

A hajópadlón csak Papuska tudott nesztelenül járni. Tomóval a küszöbről figyeltük, ahogy finoman leteszi a sarkát, majd a talpa külső élén előregördíti lábfejét. Hajlott háttal, leszegett fejjel lépdelt, mint aki lopni készül.

A szoba közepén természetellenes testtartásban megállt. Amikor visszanézett, arcát túlvilági fény ragyogta be.

Mamuska édeskés szagot hozott a nagyszobából. Kétszer megrántotta a rézkilincset, majd szokatlan mozdulattal a combjába törölte a kezét. Mostanában nagyokat sóhajtott, amikor leült a konyhaasztalhoz, és nem tűzte kontyba hosszú, fehér haját. A tincsei egy szőnyeg összetapadt rojtjaira emlékeztettek. Szerintem úgy nézett ki, mint egy angyal, Tomó szerint, mint egy boszorkány.

Tomó később váltig állította, hogy a változás tavasszal kezdődött. Amikor Papuskát megszállta a nyugtalanság. Naphosszat nesztelenül mászkált a házban, mint a kísértetek, és hangsúlytalanul mormolt. Tomó szerint idegen nyelven mondott varázsigét vagy imát. Ne beszélj, dohogott Mamuska, keresztet rajzolt a kenyérre, és kibontotta fehér haját.

Aztán Papuska lefeküdt a kihúzható ágyra. A csíkos dunyha elnyelte a testét. Mamuska bambusztálcán hordta be neki a diabetikus kekszet, a rücskös narancsot, az emésztést segítő teát. Esténként Papuska reszkető keze megfeketedett, ráncos arca beleveszett a homályba. A sötét kisimította a táskákat a szeme alatt, és átszínezte a májfoltokat a halántékán.

Azon a tavaszon a vén diófa alatt nem nőtt ki a fű. A kacsák hápogása nem visszhangzott az üres ólban, a homokozóként használt traktorgumira repedések rajzoltak titokzatos mintát. A régi hinta leszakadt, Tomó arccal a földre esett. Az orra

vére eleredt, a metszőfogából letört egy darab. Mamuska a bicikli csomagtartóján toltá be a kórházba.

Mivel senki sem gondozta, elvadult a kert. A betonjárda hézagaiban különös növények nőttek, cakkos szélű leveleik között duruzsolt a szél. Mamuska marokra fogva tépte ki őket, aztán egész délután a konyhában csörömpölt. Tomóval befogtuk az orrunkat. Keserű szag terjengett, és gomolygott a piszkos gőz.

Az öreg kutya a bokrok között feküdt a porban. Ha elment valaki a rácsos utcaajtó előtt, fejét felemelve ellenségesen morgott. A mohos kőfal tövében apró állatok motoztak. Nem láttuk őket, de tudtuk, hogy keresnek valamit. Hirtelen fejmozdulattal félredobálták a törékeny faleveleket, kapirgálták az avart.

szellemlámpán énekelt

Mamuska kitette az aranyszínű petróleumlámpát a fehérre meszelt kútkávéra. Ha fúj a szél, a csorba búra szellemlámpán énekelt. Mamuska állította, hogy a lámpában gonosz szellem lakozik. Ha leszáll az éj, előjön, és hátát meggörbítve, karmát kimeresztve, sárgán izzó szemmel körülnéz. Álmunkban elrabolja a lelkünket.

Unalmamban addig forgattam a lámpán a kis kereket, amíg kijött a kanóc. Tomóra fogtam. Mamuska hol fenyegetőzött, hol könyörgött, hogy ne hazudjak neki. Azt mondta, az ördög bújt belém. A kutat zöld deszkákból összeszögelt fedél takarta, a keresztben fekvő lécből hiányzott egy darab. A festék alatt látni lehetett a fa vastag szálkáját és erezetét.

Éjszakánként nem tudtunk aludni. A sötétben felerősödtek a neszek, baljósan nyikorogtak az ágyrugók, pattogtak a bútorok, csilingelt az üvegcsillár. Felmásztunk az ablak alatt álló, lakkozott ágyneműtartóra, felhúztuk a térdünket, és a hátunkra terítettük a dunyhát. Hallottuk, ahogy az apró állatok felrebbennek a kőfal tövéből. Szárnyaik csattogása a földbe vágott ásó hangjára emlékeztetett.

Mamuska kitiltott minket a nagyszobából. A fehér rojtok előrecsúsztak a vállán, és beláttunk a melle közé, ahogy előrehajolt. Két fénytelen szemét egyenes ránc kötötte össze, akár egy szemüvegkeret. A dunyha úgy felpúposodott Papuska hasán, mintha kövér lenne. Pedig akkor már olyan volt, mint a holdsarló, görbe és sovány.

Egy különösen hideg téli éjszakán halt meg. A hold viaszként folyt az út szélén lesben álló, riadt bokrok fölé. Testét az egész éjjel szakadó hó betemette. Három nap múlva találtak rá, amikor felengedett az idő, és az ablakok előtt lógó jégcsapok vize a pléhpárkányokra csepegett. Amikor a szomszédtól kölcsönkért kézikocsin betolták az udvarra, Mamuska nem ájult el. Ezért a faluban megszólták.

Egyik percről a másikra fekete ruhás asszonyokkal telt meg a ház. Mintha a földből bújtak volna elő. Arcukon egybefolyt a könny és a takony, szájuk szélére rászáradt a nyál. Olyan csendesen jártak, mintha nem is e világi teremtmények lennének. Talpuk alatt alig reccsent meg a hajópadló.

Segítettek Mamuskának megmosdatni a testet. Az állát felkötötték, nyitott szemére szemfedőt terítettek. Valaki megkérdezte, nem kellene-e letakarni a fakeretes tükröt. Félig már megvakult, a teteje kifelé dőlt, az ember félig felülnézetből látta magát benne. Végül nem takarták le.

A halott egyetlen percre sem maradhatott magára. Az asszonyok egymást váltották a ravatalnál. Amikor megemelték fél feneküket, nyikorogtak a faszék eresztékei. Mamuska ennivalót készített, tányérján a főtt krumpli kihűlt és sötétsárgára száradt. Sejtelmes mormolás töltötte meg a nagyszobát.

nesztelenül járt

Mamuska úgy mutogatta a halottat, mintha a tulajdona lenne. Jöjjön, nézze meg, mondta, és fellebbentette a szemfedőt. A küszöbről figyeltük, mint amikor Papuska nesztelenül járt a hajópadlón. A fekete testek között néha megpillantottuk merev arcát. Tomó azt monda, olyan, mintha festményt nézne. Papuska szája két sarkától görbe árkok futottak az álla felé.

A sírt csak tavasszal tudták kiásni. A kertben sárga nárciszok nyíltak, nagyokat kurjantva jött a tollas cigány. Papuska dunyhájáért és vánkosaért nem volt hajlandó fizetni. Rontás van rajtuk, mondta. Mamuska fáradhatatlanul verte a sötét színű, molyrágta szőnyeget a nyikorgó nádporolóval minden délután.

A faluban még sokáig találgatták, hogyan került Papuska a szántóföldre. Mamuska a vállát vonogatta, a fehér rojtok táncoltak a hátán. Tomóval titokban összekulcsoltuk a kezünket, de nem néztünk egymásra. Ujjában éreztem szíve dobogását.

Mamuskát a hajópadló recsegése árulta el. Az éjjeliszekrényen megzörrent a fémbögre, a víz a csipketerítőre loccsant, felnyögött az ágyrugó. Mamuska felsegítette Papuskát az ágyról. Suhogott a kopott orkánkabát, ahogy üggyel-bajjal ráadta, és akkurátusan megigazította a gallérját.

Tomó képtelen volt egyenesen tartani a dinamós zseblámpát. A földre világíts, az istenedet, szorítottam meg a csuklóját. Zavarában újra megtekerte a kurbli. Papuska és Mamuska meggörnyedve gázolt át a barázdákon, beesett arcuk világított az elmosódott holdfényben. Egyik kezükkel egymásba kapaszkodtak, másikkal a kabátjukat markolták.

Itt jó lesz, mondta Mamuska, és elengedte a törékeny testet. Papuska csontos ujjai a könyöke után kaptak, de a mozdulat lassú volt. Mamuska egy pillanatra Papuska homlokára tette a kezét, de nem fogta le a szemét. Párálló lehelete eltakarta a fél arcát.

Bokája ijesztően kifordult a barázdákon, talpa alatt ropogott a fagyott hó. Meg-megállt, de nem nézett hátra, csak hallgatózott. A rácsos utcaajtó megnyikordult, az udvarban felvonyított az öreg kutya, a kertben meglendült egy faág. Mamuska lábnyomait egy óra alatt belepte a hó.

Recsegett a hajópadló, amikor bement a nagyszobába. Végigfeküdt a kihúzható ágyon, de nem takarózott be. Mintha nem tudná, hogyan tartsa a kezét, előbb összekulcsolta a mellén, aztán kinyújtotta. Még nem hajnalodott. Az éjszaka teremtményei kifürkészhetetlen útjukat járták.

kép | shutterstock.com

Kállai Katalin

CSATA UTÁN A LEGFÁJDALMASABB

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-21 | MINDEN KIS NESZ, VERS

A táj csata után a legfájdalmasabb
A halott mezők némaságát megtörő halk neszezés
A rés a kozmikus csöndben
Kivetettséged néma sikolya
A szobában ragadt harag
A kízó neszezés az ablak alatt
Ami élettelenre rabolt tereket idéz
Dús ligetek üres kráterre fagyott romjait
Tüdődben halálra ítélt állatok millióinak utolsó sóhaja
A vadon legeslegutolsó sóhaja

Füledbe ordító neszek a sík óceán felett
Mikor a szomszéd macskája megfeszül elterül
Minden kis nesz rólad szól

kép | shutterstock.com

Simon Tamás

SZÁZFORINTOS

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-29 | MINDEN KIS NESZ, NOVELLA

A kikapunak összetéveszthetetlen a hangja, nem nyikorgás, csak közelít afelé, hogy nyikorgás legyen, mint amikor Anyám megkapta a diagnózist, hogy hasnyálmirigyrák, ami nem halál, csak majdnem.

A kavicsok ropognak a járdán, hallom ahogy meginognak apám léptei, mert olyankor kicsit máshogy ropog a kavics, talán valami beszédfélét is hallok, de tudom, hogy éjjel kettőkor az nem beszéd, csak morgás vagy még az sem, semmiképp nem emberi hang. Nem mintha ebben a házban a hasnyálmirigy rák meg az azt követő háromhavi zsugorodás óta lett volna emberi hang.

A bejárati ajtóban hagytam a kulcsot belülről, ha esetleg nem ébrednék fel a kiskapura vagy a kavicsok ropogására. A súlyos kulcscsomó nekicsapódik az ajtónak.

Próbálja levenni a cipőjét, nekiesik a tűzhelynek, az ebédről maradt krumplisztészta edény leesik a földre, csörömpöl. Az éjszakai hangok mindig hangosabbak, vagy mert a zaj körül csend van, vagy olyankor jobban félek, hogy bejön és leül az ágyam szélére, aztán benyúl a takaró alá, mint nappal, amikor vagy nem elég részeg hozzá, vagy én hiszem, hogy fényes nappal olyat nem lehet.

felfröccsen

A fürdőszobában öklendezik (Anyám öklendezett a kezeléseik végén, miután behazudták a szemébe, hogy a kemoterápiának van értelme), minden borcseppet hallok, ami felfröccsen a kád oldalán. Gondolom, nem evett, már hetek óta nem láttam enni, pedig minden reggel megteríték neki, mielőtt elmegyek iskolába, esténként pedig ebédet főzök másnapra, de a másnapos ételt nem szereti, csak a frisset, *anyád mindig frisset csinált*, mondja néha, amikor még szólunk egymáshoz azon kívül, hogy én azt suttogom, ne nyúljon be a takaró alá, ő meg rám ordít, hogy fogjam be a pofámat.

Harmincöt évnyi barna szofi hangját hallom a légzésén, amikor megáll a küszöbön, kapaszkodik az ajtófélfába, hányástól sikamlós ujjai néha lecsúsznak róla, utána kap, van, hogy elesik és elalszik a szőnyegen, de most nem. Mivel minden villanyt felkapcsol a házban, hátulról megvilágított, mint a gonosz a filmekben. Úgy teszek, mintha nem tudnám, hogy ott van, ő úgy tesz, mintha én nem lennék ébren.

Ha lenne isten vagy legalább tudnék imádkozni, könnyebb volna. Vagy lehet, hogy nehezebb, mert ha lenne isten és hagyná ezt, akkor nem akarnék hozzá imádkozni.

Végül megreccsen a padló, az ingatag léptek egyre közelebből hallatszanak, majd az alkohol, a hányás meg az elveszett remény szaga tölti be a túl hideg szoba levegőjét. Nyikorognak a rugók, ahogy leül az ágyamra. Kinyitom a szemem, a félhomályban is látom ahogy rám néz, mohó, mint egy kóbor kutya, aki hetente néhány falatot kap enni, máskor pedig csak oldalba rúgják, és vonyítva rohan el. De a takaró alatt ott a falat, amit most kapni akar. *Ne nyúlj be a takaró alá, vérzek, suttogom. Fogd be a pofád, ordítja.*

Becsukom a szemem és hallom a gépek csipogását Anyám ágyánál, amiről mindannyian tudjuk, hogy halálos ágy, csak senki nem mondja ki hangosan. Ujjai, mint a karmok pihennek a fehér takarón, amin itt-ott lyukak vannak, meg egy rózsaszínre halványult piros pecsét a kórház nevével. Próbál megszólalni, de nem tud, csak cuppog, hogy vizet kér.

(Üvöltöm, hogy fáj, de nem érdekli.)

Majd gurgulázó hang jön ki a torkán, közelebb hajolok, szagolom a halál ápolatlan bűzét, és undorodom tőle, meg undorodom az egésztől. Aztán a fülemet odatartom szájához, és csak annyit mond, hogy *menekülj*.

(Miután végzett, megtörli magát az ágyneműmben, aztán a szekrényemre dobott százforintos hangját hallom.)

Aztán persze meghalt, ez volt az utolsó szava hozzám. Nem így képzeltem el a halált, hogy egyszer csak eltűnik az életből egy állandó, mit tudom én, mintha megszűnne a gravitáció, vagy a fénysebesség lenne mindig más. Azt sem tudom, hogy tizenkét évesen hova lehet menekülni, de szerintem sehova.

(Ötvenhat darab százasom van, az ágyam alatt gyűjtöm egy perselyben. Ha sokáig gyűjtöm, elmenekülök. Néha megrázom, olyan a hangja, mint a szabadságnak.)

kép | shutterstock.com

Csongor Andrea

SZEMBEN AZ ÁLTALÁNOS FORGALOMMAL

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-18 | MINDEN KIS NESZ, VERS

A levegőrészecskék összesűrűsödnek,
az így keletkezett elektromos impulzusok
nekinyomulnak az útjukban álló felületnek,
erőt képeznek, ránehezednek a dobhártyára.

Én bocsájtom ki.

A hang (hangod) becéz, zsong, verődik
ide-oda, legbelül, koponyám üregeiben.

Vagyis becéztek, zsongtak, verődtek,

mielőtt kibocsájtottam.

Hangjaid mára hallhatatlanok.

Minden kis nesz csakis odakintről jöhet.

kép | shutterstock.com

Kapitány Máté

HÁBORÚ

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-25 | MINDEN KIS NESZ, NOVELLA

Fülére tapasztja tenyerét. Szemét is lehunyja. Hogy is volt az a mondóka, amit még Anya tanított? Igen, valahogy így... Sisseg a sás, surrog a sáska, siklik a sas, sül a sós saslik. Ez a sok „s” hang, ezt szereti nagyon, ez megnyugtató, olyan, mintha Anya duruzsolna a fülébe, és már este lenne, és ő már olyan álmos, hogy nem is érti a szavakat, de hallja azokat az „s” hangokat, amik szinte cirógtatják a fülét. Siklik a sas, sül a sós saslik. De még így is áttör tenyerén a külvilág robaja, erőszakosan feszegetve le füléről ujjait, behatol a hallójáratba, kúszik be, rezegteti a dobhártyát, mintha indiánok püfölnék a harci dobokat, ez odakint valóban háború. Velőtrázó sikítások, csörtetés, vad kacajok, tompa puffanások, éles csattanások. A káoszban valaki nekiütközik, vállával nagyot taszajt rajta, ő meginog, és kis híján a földre zuhan. Erősebben szorítja tenyerét a fülére, belül – és talán fennhangon is már – mind hangosabban ismételteti a mondókát, közben próbál Anyára gondolni, ahogy tesz-vesz, és énekel, és haját fésüli, és nadrágját stoppolja, és kavargatja a levest, és olvas a könyvből, és löki a hintát, és kiabál, ha bántják őt, és szoknyáját libbentve óriásira nő, és védelmező harangként öleli körbe, és ebbe a különös, de ismerős, szövetillatú védett világba zárja őt.

ki a hangzavarból

Most azonban verejtek és nehéz levegőszag kering mindenütt, szinte íze van a hangoknak is, amik az ujjai között egyre csak peregnek és szivárognak a tudatába, hiába a sok „s” hang, és hiába az elképzelt

anyai harangszoknya. Sisseg a... Nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem működik tovább. Kinyílik a szeme. Valaki megérintette a vállát. Egy arc hajol közelebb. Mi rejlik a vonásai közt? Nehéz megmondani. Ő ebben sosem volt ügyes. Harag, gyűlölet, ártani akarás talán nincs rajta. Akkor tehát az ő oldalán áll? A száj, ez a csücsörítő száj ugyan mond valamit, de szava szétmállik a hangzavarban. Ő újra lehunyja szemét. Surrog a sáska. Valami eltalálja. Nem fáj igazán, de kibillenti egyensúlyából, hátratántorodik, földre huppan. Nevetés, majd kiabálás. Kinyílik a szeme. Megint ez az arc, most dühös, de talán nem rá, hanem valaki másra. Megfogja a kezét, talpra segíti. Húzni kezdi, ki a hangzavarból. Ez jó, végre, a ricsaj már kibírhatatlan. Most csendesebb helyre kerülnek. A száj azt mondja, mindjárt jövök, addig ülj le itt. Ő leül. Várakozik. A szobában minden mozdulatlan, csak saját testének

dülöngélését érzékeli. Aztán, ahogyan szép lassan megnyugszik, már a hangokra is képes figyelni. Halk neszezés, távoli matatás, alig hallható csörömpölés. Így jó. Így a háború robaja is befogadható, elviselhető. Ez a jó távolság a világtól. Mint mikor Apával felment a hegyre, és távcsővel figyelték a házakat. Persze Apa messze jár, vele csak ritkán lehet találkozni. Pedig vele nem kell beszélgetni, ő nem kérdegeti folyton, hogy mi van vele, hogy érzi magát, és ez jó. Ő békén hagyja. Csak néha túlzottan is.

Nyílik az ajtó, visszajön az arc, és a száj, de már teste is van, Ildikó néni az. Jobban vagy, kérdezi, hogy érzed magad? Ő nem válaszol. Tenyerére pillant. Csupa izzadtság. Beletörli nadrágjába. A homlokán is csurog a veríték. Azt a pulóverébe törli. A szobában nincs meleg. Vissza akarsz jönni, kérdi Ildikó néni. Lehalkítottuk a zenét. Megrázza a fejét. Itt szeretnél ücsörögni még kicsit? Bólint. Ildikó néni egy darabig csak ácsorog, esetlenül tétovázik. Miért nem megy ki, gondolja ő. Felhívjam Anyát, kérdi most Ildikó néni. Ő gondolkodik kicsit, aztán bólint. Ildikó néni kimegy. Még van ideje, amíg Anya ideér. Tetszik neki ez a szoba. Tetszenek a nyugodt falak, a fotel, amiben ül, és a fotel szaga is. Tetszik neki a lehalkított világ. Feláll a fotelból, elindul a falak mentén. Azt játssza, hogy a jobb lábával mindig hozzá kell érnie a szegélyléchez.

Jó ez a súrlódó hang. Amikor körbeért, megfordul, és visszaindul. Most a bal lábát szorítja hozzá a léchez. A távolból hallja, hogy boldog, boldog, boldog születésnapot. A gyertyát szívesen elfújná, noha nem őt ünneplik. A gyertyát szereti otthon is elfújni, szereti a füstöt, ami felszáll utána, és tudja Apától, hogy az nem is igazi füst, hanem olvadt viasz, és hogy vissza is lehet gyújtani egy gyufával, ha ügyesen fölé tartja az ember a lángot. Neki még sosem sikerült, de talán egyszer... Körbeér ismét. A falon van egy óra. Most azt figyeli egy ideig. A kedvence a másodpercmutató. Amikor otthon előnti ez a rossz érzés, amitől az egész teste remegni akar, Anya azt szokta mondani neki, hogy figyelje a másodpercmutatót. Olyankor azt érzi, mintha a gyomrában is megjelenne a mutató, és maga köré fűzné az idegességet. Most tapsolnak. A születésnapos alighanem elfújta a gyertyát. Ettől egy kis feszültség önti el, mert biztos benne, hogy senki sem próbálja visszagyújtani a gyertyát, és hamarosan már nem is lehet, mert semmivé foszlik az a vékony szál a levegőben. A combja remeg, futni akar a lába, de aztán sikerül megállítani. Nézi a mutatót. Ő a másodpercmutató, Apa a percmutató, Anya az óramutató. Apának van új családja. Szóval neki meg van egy féltestvére. Néha elképzei, hogy tényleg csak féltestvér, hogy hiányzik a testének az egyik oldala, kezestül, lábastul. Ezen mindig nevet. Most is. Alig bírja abbahagyni. Aztán közelebbről csattanás hallatszik. Összerándul a teste, tenyerét rögtön fülére tapasztja. De a hang nem ismétlődik. Óvatosan elemeli tenyerét. Az istenit, hallja a dadus, Era néni hangját. Era néni leejtette az egyik fémtálcát, az csattant ekkorát. Eltelik egy perc, mire újra megmozdul. Belemászik a fotelbe, arcát nekinyomja a puha anyagnak, és jó mélyen beszívja az illatát. A szövetszálak közül égbe emelkedik néhány porszem, és ahogy az ablakon át rájuk süt a nap, szikrázva kavarognak.

csak úgy összevissza

A csoportszobából most erősebben jönnek a hangok. Valószínűleg kinyitották az ajtót az öltöző felé. Valakik ordibálnak, Ildikó néni is kiabál, de nem lehet érteni, mit. Aztán megint

elcsendesednek. Hamarosan lépéseket lehet hallani. Nyílik a szoba ajtaja. Ildikó néni áll ott, és Nóri. Nóri összevonja szemöldökét, szipog. Most itt maradsz kicsit Danival, mondja neki Ildikó néni, azzal betereli a szobába Nórit, és bezárja az ajtót. Nóri egy

darabig csak áll ott az ajtónál. Ő a fotelben kuporog, mélyen beszívja a szövet illatát, figyel a porszemeket. Nem akar Nórival foglalkozni. Mikor jön Anya? Nóri járkálni kezd a szobában. Nem a falak mentén, csak úgy összevissza. Halványlila pólóban van. A póló főzelékszagú, mert Nóri leette magát az ebédnél. Verekedtem a Petivel, mondja ekkor Nóri. Azért hozott ide az Ildikó néni. Ő nem akar foglalkozni Nórival, nem mond semmit. De Nórit ez sajnos, egyáltalán nem zavarja. Járkál tovább. Gumitalpú cipője van, ahogy lép, a cipőtalp éles hangon nyikkan a laminált parkettán. Ő erre dobolni kezd a fotel karfáján, minden egyes ütemnél újabb porszemeket szabadítva fel. Nóri kuncog. Azt hiszi, ez valami játék. Igyekszik tehát úgy, épp olyan ütemben nyikkantani a cipője talpát, ahogy ő a karfát veri. Nem akarja elmagyarázni Nórinak, hogy ez nem játék, hogy ő csak a porszemekkel akar foglalkozni. Így viszont Nóri továbbra is nyikkangatja a cipőjét. Lehunyja a szemét. Siklik a sas, sül a sós saslik.

Mi az a saslik, kérdezi Nóri, és leül a sarokba. Ezek szerint hangosan mondtam ki, gondolja ő. A másodpercmutató mintha lassabban járna. Talán elromlott az óra. Vagy talán Nóri ült rá az időre, ami nyúlosan próbál szabadulni alóla. Nóri jele az esernyő. Inkább az esernyőre gondolok, mint Nórira, tűnődik ő. Az esernyőket szereti. Szereti hallgatni, ahogyan a feszes ernyőn koppannak a vízcseppek. Gondolatban sorra venné minden csoporttársa jelét, de Nóri nem hagy nyugtot neki. Te miért vagy olyan furcsa, kérdi a lány. Ő nem válaszol. Nóri vállat von. Aztán feláll, odaballag a fotelhoz, és rácsap néhányat a karfára. Most már látja ő is a porszemeket. Rácsap megint. Aztán megint. Közben nevet. Különös, de ez a nevetés most nem is olyan kellemetlen. Erre ő is rásóz egyet a karfára. Felváltva püfölik, sűrűn száll a por. Van egy féltestvérem, kiáltja most Dani, félig hiányzik a teste. Rázza a nevetés. Nóri csodálkozva figyel. Nem hallotta még a féltestvér szót. Nem is igaz, szögezi le aztán a kislány, de közben azért fürkészve lesi a fiú arcát, hátha mégis igaz. Dani leugrik a fotelból, és járkálni kezd körbe, a falak mentén, jobb lábát a szegélylécnek nyomva. Nórinak megtetszik az ötlet, követi. Együtt surrogatják a cipőt. Nóri énekel. Ezt is jó hallgatni. Jó ebben a szobában lenni. Nyílik az ajtó. Ildikó néni belép, és vele Anya is. Dani nem köszön, megy tovább a fal mentén. Nóri odaszalad Ildikó nénihez. Visszamehetek, kérdezi. Ildikó néni kézen fogja a kislányt, és kimennek a szobából. Dani fejét lehajtva vonul tovább, körbe-körbe. Anya arca fáradt. Gyere, kisfiam, indulunk. Még három kör hátravan, gondolja Dani, és megy tovább.

mintha fájna a nyaka

Az autóban ülnek. Dani szereti hallgatni a motor zümmögését. Azt is szereti, amikor az autó átmegy egy fekvőrendőrről és zöttyen egy nagyot. Szereti kaparászni a gyerekülés huzatát, és lábával rugdosni az előtte lévő szék háttámláját. Anya az utat nézi, nem beszél. Furán tartja a vállát, mintha fájna a nyaka. Dani most hosszan figyel Anya hátát, fülét, haját. A Nóri a szerelmem, mondja aztán. Anya nem szól semmit. Aztán váratlanul sírni kezd. Dani nem foglalkozik vele, de gyorsabban, erősebben kaparássza az ülés huzatát. Hamarosan úgyis hazaérnek.

kép | shutterstock.com

Szabolcsi Viktória

IKTSUARPOK

[MINDEN KIS NESZ]

2021-04-27 | MINDEN KIS NESZ, VERS

Egyszer kaptam tőled egy könyvet, már nem tudom, milyen alkalomra. Soha nem nyitottam ki. A könyvespolcra nézve végig halványkék gerinccel, ahogy megöregedtem. Mindeközben leérettségiztünk, téged felvettek, engem nem, te elköltöztél, én itt maradtam, te lediplomáztál, én harmadik lettem a városi szavalóversenyen, te megházasodtál, én vettem egy kutyát, te nem ismertél meg a sarki boltban, én hangosan rád köszöntem, te nem akartál feljönni hozzám, én nógattalak, hogy csak egy italra, csak a régi idők kedvéért, te nem akartál inni még egy pohárral, én kibontottam a második üveget is, te nem akartad levenni az inged, én levettem a melltartómat, te nem mondtad, hogy majd felhívsz, én meg csak integettem, te nem jöttél újra, én a sarki bolt előtt ácsorgok azóta is, hátha mégis eljössz egyszer. Várlak munka előtt, ebédszünetben és este is, várlak a születésnapodon, aztán a feleségedén, aztán a gyerekeidén, aztán a sajátomon, még munkaszüneti napokon is, amikor a bolt zárva van. Minden kis neszre megörülök, minden cipőcsoszogásra, minden köhintésre, minden elnézésre, minden köszönömre, még az elsurranó biciklik hangjára is, mert azt hiszem, te jössz. Minden alacsony, köpcös, szemüveges férfira, aki arra jár, azt gondolom, te leszel az, és addig az egy pillanatig boldog vagyok. Amikor aprópénzt kezdenek dobálni a cipőm elé, hazamegyek. Rászoktam az italra, pont arra a borra, amit akkor bontottam ki először, amikor a sarki boltból feljöttél hozzám egy italra. Tartok belőle itthon, hátha eljössz egyszer újra. A könyvben, a halványkék gerincűben, amit egyszer tőled kaptam, már nem tudom, milyen alkalomra, megállt az idő. Soha nem nyitottam ki, mert akkor újra elindulna. A gerincén ez áll: lefordíthatatlan szavak gyűjteménye. Ha kinyitottam volna, tudnám, hogy az inuitoknak, az eszkimók egy csoportjának van külön szavuk erre. Amikor valakit annyira vársz, hogy többször is kinézel, jön-e már, és minden kis neszre megörülsz, mert azt hiszed, ő jön. De így nem tudom, hogy van rá külön szó. Csak várlak és várlak, kinézek többször is, jössz-e már, és minden kis neszre megörülök, mert azt hiszem, te jössz.

kép | shutterstock.com